

El contracte d'integració

Mesures d'aquestes han aconseguit un gran desenvolupament en governs amb presència de l'extrema dreta

MIGUEL PAJARES*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 9.02.08

La immigració torna a ser tema de campanya electoral. I no és que no hagi de ser així, ja que les forces polítiques han de presentar les seves propostes per gestionar-la, o per resoldre els dèficits que genera l'increment de població; el problema és quan se cedeix a la temptació de la consigna fàcil, lligada als prejudicis xenòfobs, amb la qual només es pretén recollir el vot de la por i del rebuig als immigrants.

Aquest ha estat el cas de la consigna plantejada per CiU: "La gent no se'n va del seu país per ganes, sinó per gana, però a Catalunya no hi cap tothom". Una consigna que falseja les causes del fenomen migratori, ja que la veritat és que la immigració que hem rebut, el moment i la quantitat en què l'hem rebut, han estat determinats per les necessitats del nostre mercat laboral. En falseja també els efectes, donant una imatge de saturació, quan aquesta immigració rebuda ha estat la que ha possibilitat els alts índexs de creixement econòmic que hem tingut. I, el que és pitjor, ens presenta la immigració com una cosa negativa, una cosa de la qual ens hem de prevenir, una cosa que per a la nostra societat constitueix una amenaça. És aquí on radica el caràcter xenòfob de la consigna.

PERÒ LA proposta de campanya a la qual s'està dedicant més debat és a la plantejada pel PP: el contracte d'integració que hauran de firmar els immigrants que pretenguin residir a Espanya durant més d'un any. No és una proposta nova; segueix els passos d'una altra de semblant que va fer CiU dos anys enrere, i coincideix amb mesures imposades en altres països. El contracte d'integració el va plantejar Sarkozy el 2004, però abans ja s'havia introduït a la llei d'estrangeria austríaca del 2002, i amb noms similars el tenim en altres països, com Bèlgica (cursos d'integració obligatoris), Holanda (estatut d'integració i examen d'integració), Dinamarca (examen d'integració), Regne Unit (examen de ciutadania, encara que només per a l'accés a la nacionalitat), etcètera.

El contracte d'integració porta a l'examen d'integració, i en diversos països ja està legislat com es realitza i el que passa quan no se supera. A Àustria, per exemple, si dos anys després d'haver adquirit la residència l'immigrant no supera l'examen d'alemany i d'història austríaca, és multat, i si no els supera quatre anys després, perd la residència.

En aquests països, les mesures del tipus contracte d'integració o examen d'integració les han introduït, en general, governs conservadors, i quan més desenvolupament han assolit ha estat quan l'extrema dreta era present al Govern. Així ha estat a Àustria, Holanda i Dinamarca, que, per una altra part, han estat els pioners en aquest tema. Es tracta de mesures àmpliament criticades des de les entitats de defensa dels drets humans i des de les organitzacions que treballen directament amb la immigració i la integració.

Les crítiques es fan tant pel concepte d'integració que subjau en aquestes mesures com pels seus efectes sobre la mateixa integració. El

concepte d'integració que expressen té un fort biaix culturalista i assimilacionista, ja que la redueix a una qüestió d'aprenentatge de l'idioma, de la història i la cultura del país receptor. L'aprenentatge de l'idioma, o els idiomes, és sens dubte molt important, però la integració és sobretot una qüestió d'equiparació: equiparació en drets, en accés igualitari a la feina i els serveis, en participació democràtica, etcètera. Així s'està posant de manifest, no només per part de les organitzacions socials, sinó també de la mateixa Comissió Europea, els documents de la qual sobre polítiques d'integració se centren en aspectes com l'accés a la feina, a l'educació, a la participació, etcètera.

Sobre tots aquests aspectes no és l'immigrant el que s'ha d'examinar, més aviat ho ha de fer la societat receptora. I és per això que també es critiquen els contractes i exàmens d'integració, perquè culpabilitzen l'immigrant de la no integració, hi fan recaure tot el pes dels mals resultats que es puguin produir en aquest terreny i desvien la nostra atenció de les polítiques d'integració que es fan i dels recursos que s'hi dediquen. L'efecte final del contracte d'integració pot ser escamotejar amb més facilitat la carència de polítiques i recursos per a la integració.

La integració avança quan es combat la discriminació i quan es dediquen als serveis públics els recursos adequats, d'acord amb l'augment de població que la immigració suposa. L'aprenentatge de l'idioma o idiomes de la societat receptora també és important, però més que una qüestió de més o menys interès dels immigrants, és una qüestió dels recursos que s'hi dediquen.

SI VOLEN parlar d'integració en la campanya electoral, els partits polítics han d'explicar els avanços que introduiran en la lluita contra la

discriminació, els recursos que es dedicaran als barris on més s'han concentrat els immigrants, les polítiques de promoció de la participació, les noves mesures que desenvoluparan per corregir els desavantatges amb què parteixen els immigrants (en coneixement de l'idioma, de l'entorn social, dels recursos, etcètera). Es tracta, en definitiva, de canviar la pregunta de partida: més que preguntar-nos si els immigrants s'integren o no, ens hem de preguntar si la nostra és o no és una societat prou integradora.

* Membre del GRECS (UB) i president de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat.